

FORMACIÓ INICIAL XAC - ATENEUS - SESSIÓ 1

29 DE GENER DEL 2025 | 12H A 14H

Introducció:

Benvinguda a la XAC, presentació formadores, avís contingut espès.

L'objectiu és dotar-vos de context per saber d'on venim, perquè serveixen els espais de treball conjunt i com hi ha accions que responen a l'ordre i d'altres que responen a una estratègia compartida.

1. Creació de la XAC

1.1 Orígens i motivacions de la XAC

- oficina tècnica inicial
- espais de treball conjunt – transferència tècnica i estratègia política
- necessitat de relació directa: embrió 6 ateneus
- reconeixement de la XAC per part de la DG

CRONOLOGIA

2016 (desembre) resolució definitiva 10 ateneus cooperatius, convocatòries anuals

2017-18: reconeixement interateneus: Maresme, Vallès Occidental, Barcelonès Nord, Coòpolis, Cat Central i Coop Camp

2017 (desembre) resolució definitiva 14 ateneus

2018: treball conjunt amb DG per modificar la ordre i reconèixer la XAC entre altres

2018-2019: treball d'ideari

2019 (octubre) document definitiu d'ideari

2020: COVID, reconeixement de XAC com a dispositiu essencial i de servei públic

2020: modificació d'ordre de bases en funció de l'ideari

2021 – 2024: 1ª convocatòria a 3 anys amb reconeixement de la XAC i seguiment dels ateneus internalitzats amb Comissió de Seguiment rotativa – Interpretació de la ordre nova, eines de justificació i treball d'una nova ordre

2024 – 2027: 2ª convocatòria a 3 anys, oficina tècnica interna reconeguda i nova ordre de bases

amb revisió de serveis i reconeixement de treball reproductiu

1.2 Ideari

<https://oficina.ateneuscooperatius.coop/s/PSW8D5nng2fKJio>

1.3 Objectius

Propòsit: Donar solidesa / enfortir / refermar els ateneus cooperatius com a eina arrelada al territori per la promoció del cooperativisme i l'Economia Social i Solidària.

EIXOS ESTRATÈGICS 24-27

- Reforçament intern
- Co-construcció
- Referencialitat

1.4 Feina feta fins ara (relacionar-ho amb les memòries)

Memòria 23-24

<https://oficina.ateneuscooperatius.coop/s/SiC5YLBgsBpnWrm>

2. Situar els ateneus dins la política pública, l'ecosistema dels Ateneus i de l'economia social i solidària

2.1 Rol dels ateneus en les polítiques públiques

Innovació en política pública:

- Espai de relació política
- Espai de relació tècnica
- Adaptació territorial autogestionada
- Impacte més enllà dels indicadors de la subvenció

Presentació CIRIEC pàgina 6 mapa d'impacte amb dades de la DG

<https://oficina.ateneuscooperatius.coop/s/BsBSLZtiiJ4Ztao>

2.2. Contribució dels ateneus a l'economia social i solidària

- Espai de relació territorial (Col·laboració entre ateneus, entitats socials i institucions públiques) - Impacte dels ateneus en el teixit cooperatiu
- Visibilització
- Transversalització
- Naixement d'altres programes amb un format similar per donar resposta a altres necessitats

3. Àmbits relacionals de la XAC

Els àmbits relacionals són fonamentals per entendre la dinàmica de la XAC, tant pel que fa a les interaccions internes entre els Ateneus com a les connexions amb el teixit cooperatiu i l'administració pública. Aquest apartat pretén reflexionar sobre com es poden consolidar aquestes relacions per fer de la XAC un instrument més fort i cohesionat.

3.1 Relacions entre els ateneus membres

Un dels reptes principals de la XAC és avançar **en la transició d'un grup d'Ateneus que treballen de manera independent cap a una autèntica xarxa.**

- **Dificultats actuals:**
 - Existeixen dinàmiques diverses entre els Ateneus que poden limitar una acció conjunta i integrada. Sovint, els Ateneus treballen d'acord amb les seves prioritats territorials, i això pot fer difícil generar sinergies a nivell global.
 - La manca d'espais estructurats per a la presa de decisions compartides o el disseny d'estratègies conjuntes pot perpetuar una visió fragmentada.
- **Propostes per esdevenir una xarxa real:**

- Consolidar espais d'intercanvi entre els Ateneus, no només en l'espai del GM, sinó a través de grups de treball i grups d'interès estructurals i sectorials que fomentin la cohesió i l'aprenentatge mutu.

Grups de treball actuals:

- GT acompanyaments
- GT justificació i backoffice
- GT comunitats energètiques
- GT ruralitats

Grups d'interès actuals:

- GI migracions
- GI cures
- GI cultura
- GI sobirania alimentària
- GI educació

- Generar una visió col·lectiva clara que uneixi tots els Ateneus sota uns objectius comuns, més enllà de les particularitats territorials.
 - Objectius actual: supervivència del programa d'ateneus i enfortiment de la XAC, ho farem treballant en tres eixos: reforçament intern / co-construcció / referencialitat
- Crear mecanismes de comunicació fluida i periòdica que permetin compartir bones pràctiques, reptes i solucions, com ara l'ús d'eines digitals per a la col·laboració en temps real.

El canvi cultural dins de la XAC passa per entendre que la força d'una xarxa no rau en la suma de les seves parts, sinó en la seva capacitat d'actuar coordinadament i de manera cohesionada.

3.2 Relació amb altres xarxes i entitats del cooperativisme

La relació de la XAC amb altres xarxes i el conjunt del moviment cooperatiu també presenta reptes específics que cal abordar:

- **Dificultats de reconeixement pel moviment cooperatiu:**
 - El paper de la XAC no sempre és reconegut o valorat per altres xarxes i entitats del cooperativisme. Això pot ser degut al fet que es tracta d'un dispositiu relativament nou i amb una estructura complexa, sovint poc visible o comprensible des de fora.
 - Les limitacions en l'impacte percebut (impacte no reconegut) també dificulten que la XAC es posicioni com un actor central en el moviment cooperatiu català.
- **Fragilitat del finançament:**

- El fet que el finançament depengui principalment de subvencions pot limitar la capacitat d'actuació a llarg termini i generar una certa inseguretats en les relacions amb altres entitats, que podrien percebre la XAC com a poc consolidada.
- Aquesta dependència també dificulta la creació de vincles sòlids i de col·laboracions estables amb altres agents del sector.
- **Propostes per enfortir les relacions amb el moviment cooperatiu:**
 - Millorar la **visibilitat del treball de la XAC**, tant a nivell de resultats com d'impacte, comunicant de manera efectiva els èxits i els beneficis del dispositiu. Això pot incloure informes d'impacte, desplegar accions conjuntes amb altres entitats representatives.
 - Entitats representatives prioritzades a treballar aquesta convocatòria:
 - XMESS
 - FCTC
 - FRG
 - CoopCat
 - CoopsConsum
 - Establir **projectes conjunts amb altres xarxes cooperatives**, com ara federacions o iniciatives de suport mutu, per reforçar els vincles i generar confiança.
 - Reflexionar sobre mecanismes de diversificació del finançament i de cofinançament per reduir la dependència exclusiva de les subvencions públiques.

La consolidació de relacions sòlides amb el moviment cooperatiu ajudarà la XAC a posicionar-se com un actor estratègic i rellevant dins de l'economia social i solidària.

3.3 Relacions amb l'administració pública

L'administració pública és un actor clau per al desenvolupament de la XAC, ja que no només actua com a font de finançament, sinó que també pot ser un aliat estratègic en la implementació d'iniciatives en clau cooperativa.

- **Dificultats actuals:**
 - En els darrers anys, la relació amb l'administració pública s'ha caracteritzat per la necessitat d'una **transversalització** que no sempre s'ha assolit. Moltes vegades, les polítiques públiques han vist la XAC com un dispositiu concret i aïllat, en lloc d'un instrument transversal per a la promoció del cooperativisme en diversos àmbits.
 - Aquesta falta de transversalització ha provocat que l'impacte potencial de la XAC no es traslladi a altres sectors clau, com l'educació, les polítiques de gènere o el

desenvolupament econòmic local.

- **Reflexions per al futur:**

- La **transversalització de la XAC** dins de l'administració pública passa per fer visible com el cooperativisme pot aportar solucions a problemàtiques globals, com ara el canvi climàtic, la desigualtat social o la revitalització del món rural. Això requereix un treball proactiu amb diferents departaments i nivells de l'administració.
- Fomentar un diàleg obert amb l'administració per revisar com s'ha gestionat la relació fins ara, identificant bones pràctiques i àrees de millora, per establir bases sòlides per a les accions futures. Establint relacions amb Diputacions i Consells Comarcals de manera conjunta.

Aquest enfocament no ha de centrar-se tant en el que està previst fer, sinó en un anàlisi del que s'ha fet fins ara i com es pot millorar.